

Олег КАЩУК

здобувач вищої освіти ОС «магістр»,
Вінницький національний аграрний університет,
м. Вінниця

Юлія АЛЕСКЕРОВА

д-р екон. наук, професор,
Вінницький національний аграрний університет,
м. Вінниця

ФІНАНСОВА СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Фінансова система – один із основних елементів держави, який є показником розвитку, функціонування та ефективності державної політики. Реформування фінансів, обумовлене переходом до ринкової економіки, є досить складним, тривалим та суперечливим процесом. На даному етапі розвитку, в Україні фінансова система ринкового типу, має внутрішню структуру, певні особливості притаманні лише їй.

Фінансова система – сукупність різноманітних видів фондів фінансових ресурсів, які є у розпорядженні держави [1]. Вона складається із внутрішньої будови та організаційної структури. Внутрішня будова складається із сфер та ланок, і представлена такими складовими: державні фінанси, фінанси суб'єктів господарювання, міжнародні фінанси та фінансовий ринок (забезпечуюча сфера). До складу організаційної структури входять органи управління в сфері бюджету, контрольно-регулюючі, фінансові інститути та цільові фонди.

Фінансова система, явище об'єктивне. Це зумовлено тим, що фінансова система виникла з появою держави і нерозривно пов'язана з її функціонуванням. В Україні на шляху до ринкового типу фінансової системи накопичилося багато проблем, а саме: відсутність системного підходу до реструктуризації фінансової системи, надто повільний темп реформ, нечітка визначеність з конкретним напрямом реформ, відсутня стратегія і тактика, відсутність ефективності функціонування фінансової системи [4].

Фінансова система повинна бути гнучка, динамічна, саморегульована. Держава повинна знайти оптимальний підхід до реструктуризації, керувати розвитком і забезпечувати стабільність всієї системи.

Очевидно, що за умови вибору оптимальної стратегії й тактики перетворення економічних відносин не може не супроводжуватися падінням виробництва. Високе зростання цін – феномен, що властивий багатьом країнам у період економічних і політичних ускладнень. Негативним явищем є відсутність чіткої політики вищих органів влади, складна політична ситуація, зміна керуючих та посадових осіб.

Узагальнений аналіз фінансової системи свідчить про її незбалансований характер: як за обсягом ресурсів, так і за роллю у суспільстві провідне місце посідають державні фінанси насамперед бюджет, фінанси суб'єктів господарювання перебувають у стадії трансформації, фінансові інститути перебувають у стадії формування. У нас створені комерційні банки, страхові та клірингові компанії, фондова біржа, державні та недержавні цільові фонди, фінансові посередники, однак їх роль поки що недостатня, що пояснюється слабкою потужністю, яка визначається обсягом фінансових ресурсів.

Одним із найболючіших питань є пошук шляхів збалансування фінансової системи. На загальнодержавному рівні уже робилися спроби у частині затвердження та виконання бюджету, хоча вони приводили лише до формальної відповідності, а на практиці – дефіцит та зростання державного боргу. На регіональному рівні ситуація також складається не найкраще, оскільки в різних регіонах дохідна та видаткова частини не співпадають. Звітність та подання інформації до реєстру банками не має досконалих механізмів оперативності і

прозорості, це зумовлює високий рівень несприятливого вибору і морального ризику, що впливає на розвиток фінансової системи [2].

Розвинена фінансова система є важливою умовою вирішення існуючих економічних проблем, серед яких особливо актуальною є необхідність оновлення надзвичайно застарілих основних фондів і фактично створення заново всієї дорожньо-транспортної, житлово-комунальної та іншої інфраструктури життєзабезпечення.

Найбільшій ефективності фінансова система держави досягає тоді, коли злагоджена та законодавчо закріплена діяльність кожної її ланки.

Основним джерелом фінансування для нефінансових інститутів, зокрема корпорацій, є банківські кредити. Фінансова система повинна сприяти ефективній алокації ресурсів у економіку. Тут мова іде про розподіл не лише ресурсів, які сьогодні перебувають в розпорядженні фінансового сектора, але і тих, які потенційно можуть бути пропущеними через фінансову систему. Вона повинна слугувати важелем у зміцненні фінансового суверенітету.

Розвинута фінансова система може виконати масштабні завдання:

- по-перше, сприяти ефективній алокації ресурсів у економіку;
- по-друге, фінансовий сектор повинен сприяти реалізації соціальних функцій держави;
- по-третє, фінансова система повинна стати базою для експансії українського малого бізнесу на зовнішні ринки і служити засобом для проведення державної політики щодо зміцнення фінансового суверенітету.

В Україні сьогодні основні групи фінансових ресурсів, які могли б забезпечити зростання фінансової системи, розвинуті недостатньо і не можуть забезпечувати потреби інвестування економіки. Важливим механізмом зміцнення фінансової системи є капіталізація активів. Дослідження фінансової системи в цілому, окремих її аспектів, і, зокрема, здійснення інвестування є досить перспективною темою. На нашу думку, заслуговує на увагу дослідження основних груп фінансових ресурсів, шляхи їх зростання та ефективного використання [5].

Отже, на розвиток фінансової системи впливає чимало факторів, які потрібно вирішувати, щоб не допустити застою і кризових явищ. По-перше – налагодити функціонування грошової, кредитної, банківської систем. По-друге – всі сфери фінансів і їх ланок, діяльність органів та інститутів, які функціонують в сфері фінансів необхідно вдосконалити. Стратегія і тактика реформування фінансів має 133 полягати у поступовій реструктуризації, яка передбачатиме подальшу трансформацію. Слід звернути більше уваги на проблеми економічного розвитку та зростання, розробці законодавчо-нормативної бази. Єдиним способом збалансування фінансової системи є застосування системи міжбюджетних розрахунків, хоча в деяких випадках він неефективний.

Першочерговим завданням розвитку фінансової системи в Україні є нарощування фінансового потенціалу банківської системи, створити групу потужних банків, зменшити податковий тиск, упорядкувати фінансові потоки, розпочати структурно-інституційні перетворення банківської системи, ефективну реорганізацію підприємств. На це повинні бути спрямовані всі зусилля органів законодавчої та виконавчої влади.

Глобалізація – явище, що має потужний ефект для усіх сторін життєдіяльності суспільства. Україна поступово інтегрується до міжнародних фінансових ринків і наслідки глобалізаційних процесів стають дедалі відчутними для української фінансової системи, тому потрібно запобігти негативним наслідкам цього процесу.

Підбиваючи підсумок, можна сказати що фінансова система України досить розвинута, але існує чимало проблем, які потребують вирішення в короткостроковому періоді і найближчим часом необхідно провести бюджетну реформу.

Перелік використаних джерел:

1. Юрій Е.О. Фінанси. Навчальний посібник. Чернівці: БДФА, 2006. С. 14-19.

2. Крупка М.І., Скаско О.І. Вплив оперативної банківської інформації на розвиток фінансової системи України. *Фінанси України*. 2012. №11. С. 107-110.
3. Стукало Н.В. Глобалізація та розвиток фінансової системи України. *Фінанси України*. 2012. №5. С. 29-35.
4. Львовчкін С., Опарін В., Федосов В. Трансформація та розвиток фінансової системи України. *Ринок цінних паперів України*. 2009. №1-2. С. 13-14.
5. Карпінський Б.А., Герасименко О.В. Основи збалансованості фінансової системи держави. *Фінанси України*. 2012. №1. С. 77-79.